

Mocsoládi-erdő
különleges természetmegőrzési terület
HUDD20017

Natura 2000 fenntartási terv

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

Pécs

2021

Tartalomjegyzék

1. A terület azonosító adatai	3
1.1. Név	3
1.2. Azonosító kód	3
1.3. Kiterjedés	3
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	3
1.4.1. Közösségi jelentőségű élőhelyek	3
Jelölő értékek javasolt közösségi jelentőségű fajok:	3
1.5. Érintett települések	4
1.6. Egyéb védetség kategóriák	4
1.7. Tervezési és egyéb előírások	4
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	4
1.7.2. Településrendezési eszközök	5
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	5
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	5
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	6
1.7.6. Vízyűjtő gazdálkodási terv	6
2. Veszélyeztető tényezők	7
3. Kezelési feladatok meghatározása	11
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	11
3.2. Kezelési javaslatok	12
3.2.1. Élőhelyek kezelése	12
KE-1 Természeteszerű erdők	16
KE-2 Honos fafajú félttermészetes erdők	20
KE-3 Tájidegen és elegyes faállományok	24
KE-4 Egyéb területek	27
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	29
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	29
3.2.4. Kutatás, monitorozás	30
3.2.5. Mellékletek	32
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	37
3.3.1. Agrártámogatások	37
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	39
3.3.2. Pályázatok	39
3.3.3. Egyéb	40
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	41
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	41
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	42
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	43

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Mocsoládi-erdő különleges természetmegőrzési terület
--------------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUDD20017
---------------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	2586,05 ha
---------------------------------------	------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és állatfajok felsorolásánál a Natura2000 terület adatlapjának (*Natura 2000 adatlap, SDF*) 2020 évben érvényes változatát vettük alapul.

1.4.1. Közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése
91K0	Illír bükkösök (<i>Fagus sylvatica</i> , <i>Aremonio-Fagion</i>)
91L0	Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhely:

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése
91M0	Pannon cseres-tölgyesek

1.4.2. Közösségi jelentőségű jelölő fajok

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok:

- *havasi cincér (*Rosalia alpina*)
- nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- skarlábogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)

*kiemelt jelentőségű faj

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Andocs	Somogy	447,68	17,31	10,35
Bonnya	Somogy	13,07	0,51	0,89
Felsőmocsolád	Somogy	29,52	1,14	1,79
Fiad	Somogy	794,74	30,73	53,29
Gamás	Somogy	388,78	15,03	9,06
Kisbárapáti	Somogy	912,26	35,28	31,78
Összesen:		2586,05	100,00	

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
Országos ökológiai hálózat magterület övezete	MT	-	2586,05	100	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A Mocsoládi-erdő nem fed át országos jelentőségű védett természeti területtel, ezért nem vonatkozik rá kezelési terv.

1.7.2. Településrendezési eszközök

2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről.

A Somogy Megyei Közgyűlés Elnökének 6/2020.(III.16.) önkormányzati rendelete Somogy Megye Területrendezési Tervéről.

Andocs község településrendezési terve, 195/2005 (XI.30.) határozat.

Andocs község szabályozás terv és helyi építési szabályzat, 3/2005 (II.15.) rendelet.

Bonnya község helyi építési szabályzatról szóló 4/2005 (VIII.31.) rendelete.

Felsőmocsolád község településfejlesztési koncepció, 37/2001 (V.25) határozat

Felsőmocsolád község településszerkezeti-, szabályozási terv és helyi építési szabályzat, 8/2001 (V.25.) rendelet, módosítva a 74/2010 (XI.30.) rendelettel.

Gamás község településfejlesztési koncepció, 3/2003 (I.31.) határozat.

Gamás község településszerkezeti terv, 44/2004 (VI.17.) határozat, módosítva a 3/2011 (I.25.) határozattal.

Gamás község helyi építési szabályzat (egységes szerkezetben), 5/2004 rendelet, módosítva a 4/2017 (II.14.) rendelettel.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Igali Erdőtervezési Körzet körzeti erdőterve; 2832/2014 (körzeti erdőterv ügyszáma) érvényes 2024. december 31-ig.

Somogyvári Erdőtervezési Körzet körzeti erdőterve; 3160/2013 (körzeti erdőterv ügyszáma) érvényes 2023. december 31-ig.

Zamárdi Erdőtervezési Körzet körzeti erdőterve; 5264/2011 (körzeti erdőterv ügyszáma) érvényes 2022. december 31-ig.

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A terület a 402-es kódszámú Külső-Somogyi vadgazdálkodási tájegységhez tartozik. Vadgazdálkodási tervét a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 10/2018. (VII.3.) AM rendelet tartalmazza.

Érintett vadgazdálkodási egységek:

Vadgazdálkodási terület kódszáma	Vadgazdálkodási terület kiterjedése (ha)	Vadászatra jogosult		Vadgazdálkodási üzemterv érvényességi ideje
		Neve	Címe	
14-351250-402	3708,5	Karádi Mg. Zrt	8676, Karád, Hársfa u. 2.	2017-2037
14-351350-402	4259,4	Bonnyai Vadásztársaság Egyesület	8681, Látrány, Alkotmány u. 200.	2017-2037
14-352550-402	4109,2	Lánka Vadásztársaság Egyesület	8600 Siófok, Bláthy O. u. 34. I. em. 4	2017-2037

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nincs állóvíz és halgazdálkodás.

1.7.6. Vízyűjtő gazdálkodási terv

A tervezési területre a Víz Keretirányelv Hazai Megvalósítása körében, a Vízyűjtő-gazdálkodási Terv, a 1-12 Kapos alegység (kiadja: Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, 2016. április) és kisebb részben a 4-2 Balaton közvetlen alegység vízyűjtő terve (kiadja: Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, 2016. április) vonatkozik.

A felülvizsgálat éve: 2021.

A terv elérhető a vízügyi honlapon:

<https://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H magas; M: közepes; L: kis jelentőségű	Érintett terület nagysága %	Jelölő fajra vagy élőhelyre gyakorolt hatás
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	M	10	Az intenzíven terjedő tájidegen fafajokkal történő felújítás (akác, vörös tölgy) gyakorlatának fenntartása, a környező terület erdőállományainak degradációjához is vezethet; a védett fajok élőhelyeinek minőségét ronthatja, így ezen fajok állomány nagyságának csökkenéséhez vezethet. Érintett fajok és élőhelyek: 91K0 - Illír bükkösök (<i>Fagus sylvatica</i> , <i>Aremonio-Fagion</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	M	4	A hagyományos vágásos erdőgazdálkodás az erdők homogenizálódását, a természetestől eltérő fafaj-összetételének és szerkezetének kialakulását és annak fenntartását okozza, emellett a xilofág bogárfajok élőhelyének átmeneti csökkenésével jár. Érintett fajok és élőhelyek: 91K0 - Illír bükkösök (<i>Fagus sylvatica</i> , <i>Aremonio-Fagion</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	M	90	A holt fák eltávolítása, illetve a holtfa-képződés megakadályozása az egészségügyi termelésekkel illetve erdei haszonvétellel főként a xilofág szervezetek és az odúlakók számára

				<p>kedvezőtlen, mivel élőhelyük visszaszorul, és a legtöbb esetben az eltávolított holt fában fejlődő lárvák is elpusztulnak. A lábon álló pusztuló, vagy elhalt fák eltávolítása a nyugati pisedenevér szálláshelyeit is megszünteti, szerencsétlen esetben a kolóniák pusztulását is okozhatja.</p> <p>Érintett fajok és élőhelyek: 91K0 - Illír bükkösök (<i>Fagus sylvatica</i>, <i>Aremonio-Fagion</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)</p>
B08	Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát)	M	90	<p>A területen alacsony az idős (80 év feletti) erdők aránya. Az idős (főleg a már pusztuló részeket is tartalmazó, odvasodó) fák eltávolítása sok védett faj élőhelyének, búvóhelyének megszűnésével jár. Általában az idős honos faállományokhoz több faj kötődik.</p> <p>Érintett fajok és élőhelyek: 91K0 - Illír bükkösök (<i>Fagus sylvatica</i>, <i>Aremonio-Fagion</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>) nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)</p>
B09	Tarvágás	M	4	<p>A tarvágások elősegítik a természetes élőhelyekre és fajaikra veszélyt jelentő tájidegen inváziós fajok terjedését, melyek az állományok alapvető átalakulását okozhatják. A tarvágások és mesterséges felújítások, illetve a rövid időszak alatt végigvitt, egyenletes bontással járó felújítóvágások az erdők</p>

				<p>szerkezetének és fajösszetételének átalakulásához, az állomány homogenizálódásához, a biodiverzitás csökkenéséhez vezethetnek.</p> <p>Érintett fajok és élőhelyek: 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)</p>
B16	Faanyag szállítása	M	20	<p>A felázott talajon történő szállítás és közlekedés károsítja az erdei aljnövényzetet, növeli a talajerózió veszélyét.</p> <p>Érintett fajok és élőhelyek: 91K0 - Illír bükkösök (<i>Fagus sylvatica</i>, <i>Aremonio-Fagion</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek</p>
G08	Hal- és vadállomány kezelése	H	100	<p>A túltartott vadállomány nehezíti az erdők természetes felújulását. Az érzékeny gyepes területeken a vadak taposással, túrással károsítják a védett fajokat és élőhelyeket, elősegítik az özönnövények terjedését.</p> <p>Érintett fajok és élőhelyek: 91K0 - Illír bükkösök (<i>Fagus sylvatica</i>, <i>Aremonio-Fagion</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)</p>
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	H	100	<p>Egyes területeken megjelent a bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), mely rendkívüli terjedő képességével veszélyezteti a honos fajok élőhelyeit.</p> <p>Érintett fajok és élőhelyek: 91K0 - Illír bükkösök (<i>Fagus sylvatica</i>, <i>Aremonio-Fagion</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek</p>
I02	Egyéb	H	100	Fás szárú inváziós, illetve intenzíven

	idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)			terjedő fajok közül elsősorban az akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) terjedése okoz problémát az erdőszerkezet átalakításával és az aljnövényzet degradációjával. A lágyszárúak közül az aranyvessző fajok (<i>Solidago sp.</i>), az alkörmös (<i>Phytolacca americana</i>) sokféle, néhol kifejezetten nagy tömegben fordul elő a területen, komoly borításuk esetén közvetlenül rontják az élőhelyeken a honos fajok növekedési esélyeit. Érintett fajok és élőhelyek: 91K0 - Illír bükkösök (<i>Fagus sylvatica</i> , <i>Aremonio-Fagion</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	H	100	A hosszú aszályos időszakok gyakoribbá válása, a hasznosuló csapadék mennyiségének csökkenése a termőhelyek szárazodását, jellegük megváltozását, esetenként gyomosodását okozzák. Érintett fajok és élőhelyek: 91K0 - Illír bükkösök (<i>Fagus sylvatica</i> , <i>Aremonio-Fagion</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhely-típusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot és a kedvező természetvédelmi állapottal összhangban lévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Kiemelt fontosságú cél a 91K0 - Illír bükk (*Fagus sylvatica*)-erdők (*Aremonio-Fagion*) és a 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, valamint az 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronion-Carpinion*), és a jelölő állatfajok természetvédelmi helyzetének helyreállítása.

Fő célkitűzések:

- Az erdőgazdálkodási gyakorlatban természetkímélő módszerek általános alkalmazása, a termőhelynek megfelelő fajösszetételű, elegendő, többkorú, többszintű faállományt eredményező erdőgazdálkodás folytatása.
- Őshonos fafajok egyedeiből visszahagyott, megfelelő mennyiségű és minőségű lábbon álló és fekvő holtfa folyamatos jelenlétének biztosítása.
- A terület megfelelő vízháztartásának biztosítása, a források és vízfolyások természetességének javítása.

További célok és célkitűzések:

- Inváziós fajok térfoglalásának visszaszorítása, terjedésének megelőzése.
- Nem őshonos faállományok lecserélése a termőhelynek megfelelő őshonos fafajokból álló állományokra.
- Vadlétszám csökkentése.

3.2. Kezelési javaslatok

„A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervekészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A Natura 2000 területre vonatkozó kezelési javaslatok egységesebb átláthatósága érdekében un. kezelési egységeket (**KE**) határozunk meg. Egy kezelési egységbe azok az élőhelytípusok tartoznak, melyek ökológiai igényeik, környezeti adottságaik és a kialakult területhasználati módok alapján természetvédelmi szempontból hasonló kezelést igényelnek.

Az intézkedések alapvetően két nagy csoportba sorolhatók. Az első a gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok, amelyeket általánosan területszinten értelmezzünk, mivel többnyire minden kezelési egységre vonatkozóan azonosak.

Az intézkedések második csoportját a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok adják, amelyek vagy szintén az egész területre vonatkoznak, vagy egyes kezelési egységekhez kötődnek.

Gazdálkodáshoz nem köthető általános kezelési javaslatok

Építési tevékenység:

Építési tevékenység csak akkor javasolt, ha az a természetvédelmi célokkal összeegyeztethető, jelölő fajokra és élőhelyekre nincs jelentős káros hatással. Az új építmények tájba illesztéséről a hatályos szabványoknak és a településrendezési eszközök előírásainak is megfelelően gondoskodni kell. Óriásplakát vagy más tájképbe nem illeszkedő építmény elhelyezése nem javasolt.

Turizmus:

A kirándulók döntő többsége betartja azokat az előírásokat, amelyekről értesítjük, ezért a turistákat korrekt módon tájékoztatni kell a védett értékekről, illetve a megőrzésük érdekében

betartandó szabályokról. A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet értelmében száznál több fő részvételével zajló közösségi és tömegsportesemény rendezéséhez, valamint a technikai jellegű sporttevékenység folytatásához a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges. A rendezvények előtt a természetvédelmi kezelővel való előzetes egyeztetés ajánlott. A terület sérülékenysége miatt technikai és motorsportok engedélyezése nem javasolt.

Ipari tevékenység, bányászat:

A Natura 2000 területen jelentős ipari létesítmény nem található, üzem létesítése, ipari tevékenység végzése csak a környezetvédelmi és a természetvédelmi hatóság engedélyével, illetve hozzájárulásával végezhető, amennyiben a tevékenység környezetvédelmi és/vagy természetvédelmi érdeket nem sért.

Bányászati tevékenység az ökológiai hálózathoz tartozó területeken a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő horizontálisan nem bővíthető. (2018. évi CXXXIX. tv. 25. §).

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Vízgazdálkodás:

Haváriaesemények, természetvédelmi célú beavatkozások, illetve jogszabályban előírt fenntartási tevékenységek kivételével vízrendezési beavatkozások nem javasoltak. A területen található vízfolyásokon mederfenntartási munkák elvégzése természetvédelmi szempontból nem szükséges, csak akkor támogatható, ha jogszabályi kötelezettség írja elő, esetleg élet- vagy vagyoni védelmi szempontból feltétlenül szükséges. Ezen túlmenően nem javasolt a vízfolyások medrének mélyítése, szélesítése, vagy bármilyen más módon a területről történő vízelvezetés. A területen a vízfolyások medrét érintő beavatkozásokat javasolt a természetvédelmi célokkal összhangban, a természetvédelmi kezelővel egyeztetett módon elvégezni, úgy, hogy azzal a terület vízzel való ellátottsága ne csökkenjen.

Vadgazdálkodás

A csülkös vad állományának növekedése országos szintű probléma, melynek kezelése elengedhetetlen a természetvédelmi célok eléréséhez, és a természetvédelmi szemléletű erdőgazdálkodás megvalósításához. A vadállományt a terület jelölő élőhelyeit nem veszélyeztető, a természetes erdőfelújulást kerítés nélkül is lehetővé tevő szintre javasolt csökkenteni. Vadgazdálkodási létesítmények kihelyezése előtt javasolt a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetni. Fontos a terület gyomosodásának megakadályozása a szórók, etetők környékén. Csak őshonos vadfajokból álló vadállomány fenntartása javasolt.

Erdőgazdálkodás:

Az erdészeti munkák során a természeteshez közeli fafajösszetételű és állomány-szerkezetű erdő kialakítására és fenntartására javasolt törekedni. A nem őshonos fafajú erdőket fokozatosan őshonos fafajokból álló erdővé javasolt átalakítani. Az erdőgazdálkodási beavatkozások során javasolt ügyelni a talajbolygatás minimalizálására. Fokozottan védett

madárfaj fészkeinek védőzónájában erdőgazdálkodási (vagy bármely más) tevékenység csak akkor végezhető, ha az a fészekfoglalás, a költés és a fiókanevelés sikerességét nem befolyásolja. (1996. évi LIII. Tv. 43. §) A kialakult gyakorlatnak is megfelelően a tevékenység megkezdése előtt a természetvédelmi kezelővel történő előzetes egyeztetés szükséges. A fészkelési időszak rétisas esetében 01. 01.-től 07. 15.-ig, fekete gólya esetében 03. 01.-től 08. 15.-ig, barna és vörös kánya esetében 03. 15.-től 08. 15.-ig, darázsölyv esetében 05.01.-től 08. 15.-ig tart. Ebben az időszakban a fészek 400 (barna és vörös kánya, illetve darázsölyv esetében 200) méter sugarú környezetében az erdősítések ápolásának kivételével erdőgazdálkodási tevékenység vagy más zavarás kerülendő. Fészkelési időn kívül a fészek 100 (barna és vörös kánya, illetve darázsölyv esetében 50) méter sugarú környezetében kerülendő a fakitermelés. A védőzónák méretét és alakját indokolt esetben ettől eltérően is kijelölhetik a természetvédelmi kezelő és az erdőgazdálkodó szakemberei közös megegyezéssel. Újabb fokozottan védett madárfaj fészkelése esetén szintén egyeztetés szükséges a megfelelő időbeli és térbeli kezelési korlátozások meghatározásához. Óshonos fafajú állományokban (különösen a jelölő élőhelytípusokban) a fakitermelést (tisztítás és törzskiválasztó gyérítés kivételével) lehetőleg vegetációs időszakon kívül, augusztus 15. és március 15. között kell elvégezni. A gyérítések során javasolt a természetes elegyfákat, a lábön száradt fákat, a böhöncös egyedeket, továbbá az odvas fákat kímélni, az elpusztult és gazdaságilag értéktelen fákat nem javasolt ledönteni. A honos fajú, de sérült, alászorult, száradó faegyedek kíméletével biztosítható megfelelő mennyiségű holtfa képződése. Már fiatalok állományok állománynevelésénél javasolt kiválasztani néhány (kb. 1-3 fa/ha), az átlagosnál természetesebb, terebélyesebb ágrendszerű faegyedet, amelynek felszabadításával (a környező egyedek kivágásával) a későbbiekben még nagyobb koronájú egyed, biotópfá alakítható ki. Az ilyen egyedek kímélete, végül hagyásfaként és holtfaként is a területen tartása javasolt.

Kezelési egységekre vonatkozó javaslatok

A kezelési egység értelmezése és a lehatárolásra vonatkozó szempontok:

A tervezési terület élőhely-típusai, illetve azok természetességi állapota és a gazdálkodási módok alapján 4 kezelési egységet különítettünk el, melyekre megfogalmaztuk azon intézkedéseket, melyeket a jelölő élőhelyek és fajok megőrzése érdekében javasolunk. A kezelési egységek lehatárolása a 2020-ban végzett élőhelyfelmérés alapján történt. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan-nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől eltérhet. A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt.

Kód	Kezelési egység megnevezése	Á-NÉR élőhely	Natura 2000 élőhely kód
KE-1	Természetszerű erdők	J4, J5, J6, K2, K5, L2a	91E0, 91F0, 91K0, 91L0, 91M0
KE-2	Honos fafajú féltértermészetes erdők	K2, K5, L2a, P1, P8, RBa, RBb, RC	91E0, 91K0, 91L0, 91M0
KE-3	Tájidegen faállományok	RDa, RDb, S1, S3, S6	-
KE-4	Egyéb területek	OF, T10, U11, U4	-

KE-1 Természetszerű erdők

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: Védelmi rendeltetésű erdők

A kezelési egység a természetvédelmi szempontból jobb állapotú jelölő erdei élőhelyeket foglalja magában. A terület természetközeli cseres-tölgyes, gyertyános–kocsánytalan tölgyes és bükkös állományai mellett ide soroltuk a terület ritka és kis kiterjedésű ligeterdei élőhely-típusainak (keményfaligetek /91F0/ valamint fűz és égerligetek /91E0/) felismerhető állományait, melyek esetében a kifejezett – táj léptékben is megfigyelhető – ritkaság is igen fontos indoka a védelemnek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- J4 - Fűz-nyár ártéri erdők
- J5 - Égerligetek
- J6 - Keményfás ártéri erdők
- K2 - Gyertyános – kocsánytalan tölgyesek
- K5 - Bükkösök
- L2a - Cseres-kocsánytalan tölgyesek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 91E0 - Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők
- 91F0 - Keményfás ligeterdők
- 91K0 - Illír bükkösök
- 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek
- 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

- nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- havasi cincér (*Rosalia alpina*)
- díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)
- kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*)
- sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- erdei béka (*Rana dalmatina*)
- nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*)
- rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*)
- közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*)
- szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*)

fehérszélű törpedenevér (*Pipistrellus kuhlii*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok célja az ide sorolt állományok természetességi állapotának megőrzése, illetve javítása. Az erdők felújítása során kiemelt figyelmet javasolt szentelni a természetesnek megfelelő fajösszetétel megőrzésére vagy szükség esetén kialakítására. Javasolt előnyben részesíteni a természetes erdődinamikai folyamatokra építő, folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodási módokat, a 0,5 ha-nál nagyobb összefüggő vágásterületek kialakítása kerülendő. A felújítást ahol csak lehet javasolt a természetes újulatra alapozni. Az ökológiai egyensúly fenntartása, és sok jelölő faj és élőhely (pl. odúlakó fajok (madarak, denevérek), szaproxilofág ízeltlábúak (szarvasbogár, cincérfajok, skarlátbogár stb.)) megőrzése szempontjából is elsődleges fontosságú az idős, vagy idősödő egyedeket is tartalmazó természetszerű koreloszlású állományok kialakítása, a holt faanyag mennyiségének növelése, az álló és fekvő (lehetőleg 25 cm-nél nagyobb törzsátmérőjű) holt fák jelenlétének biztosítása az erdőkben. Javasolt a növedékfokozó gyérítések és a bontóvágások során a sérült, alászorult, száradó faegyedek kímélete, a holtfa képződésének biztosítása. Az erdőhasználatok során javasolt a lehető legkisebb zavarással járó technológiát alkalmazni, ügyelni a talaj, a lágyszárú- és a cserjeszint kíméletére. Nehéz gépekkel csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon javasolt a munkavégzés. A ligeterdei típusok védelmében alapvető fontosságú a terület vízháztartásának megőrzése, illetve javítása, a további szárazodás megakadályozása, mely a területről elfolyó vizek medreinek kezelésével valósítható meg. A természetszerű erdőszerkezet és az állományok természetes felújulásának elősegítése érdekében elengedhetetlen a vadlétszám csökkentése, vad-, és erdőgazdálkodási célok összehangolása. Ügyelni kell az inváziós fás- és lágyszárúak terjedésének megakadályozására, szükség esetén egyedeik eltávolítására.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény vonatkozó rendelkezései

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

körzeti erdőterv

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás javaslat	Megjegyzés
E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E32	Örökerdő üzemmódra való áttérés.	Az arra alkalmas állományokban.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén száraló vágás alkalmazása.	Az arra alkalmas gyertyános-tölgyes, bükkös és keményfaliget állományokban.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	Kiemelten fontos a nedves talajú élőhelyek esetében.
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágyszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása.	
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.	Kiemelkedő természetességű és sérülékeny élőhelyek (pl patak völgyek) esetében szükséges.
E85	A hagyasfák, hagyasfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A ligeterdők vízháztartásának megőrzése illetve javítása érdekében kisebb vízkormányzási munkák válhatnak szükségessé, hogy a víz minél hosszabb ideig a területen maradjon, az időszakosan vízzel borított részek ne száradjanak ki.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Természetes vagy ahhoz közeli állapotában mindegyik ide sorolt erdei élőhelytípus elegyes, fajgazdag és az újulattól a holtfáig terjedő korösszetétellel jellemezhető. Az erdő, mint ökoszisztéma megfelelő működése esetében az ezzel együttjáró heterogenitás, változatosság megőrzésének kiemelt szerepe van, az erdőművelésre vonatkozó javaslatok ezen viszonyok biztosítását célozzák.

A 91E0 (Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők) és 91F0 (Keményfás ligeterdők) élőhelytípusok vízhez kötődő illetve közvetlen vízhatás alatt álló társulásai csak akkor őrizhetők meg természetközeli állapotukban, ha biztosított a megfelelő vízháztartásuk és a lehető legkevesebb bolygatás éri őket.

Az odúlakó és xilofág jelölő fajok állományainak megőrzése érdekében javasolt az idős egyedek illetve állományok, valamint a megfelelő mennyiségű és minőségű (őshonos fajú, lehetőleg 25 cm-nél nagyobb törzsmérőjű) holt faanyag biztosítása.

KE-2 Honos fafajú féltermészetes erdők

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: Honos fafajú féltermészetes erdők

Többé-kevésbé degradált, de honos fafajok alkotta, felismerhető természetes élőhelytípusba jelenleg is besorolható, vagy ilyen állapotba megfelelő gazdálkodás mellett könnyen átalakítható jellegtelen erdők. Legnagyobb arányban zavart vagy jellegtelen gyertyános-kocsánytalan tölgyesek és cseresek fiatal, regenerálódóban lévő állományai. Az alapvetően honos fajokból álló erdők helyenként akáccal, vörös tölgygel, erdei vagy vörösfenyővel, ritkán zöld juharral, bálványfával, fekete dióval elegyesek, a gyepszintben nem ritkán alkörmössel és aranyvesszővel fertőzöttek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

K2 - Gyertyános – kocsánytalan tölgyesek
K5 - Bükkösök
L2a - Cseres-kocsánytalan tölgyesek
P1 - Őshonos fafajú fiatalosok
P8 - Vágásterületek
RBa - Őshonos fafajú puhafás pionír erdők
RBb - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen erdők
RC - Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91K0 - Illír bükkösök
91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek
91M0 - Pannon cseres-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*)
nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
havasi cincér (*Rosalia alpina*)
díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)
kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*)
sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
erdei béka (*Rana dalmatina*)
kecskebéka (*Pelophylax esculentus*)
nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)

közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*)
 rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*)
 közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*)
 szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*)
 fehérszélű törpedenevér (*Pipistrellus kuhlii*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok célja az erdőállományok természetességének növelése, a termőhelynek megfelelő, tájhozonyos fajokból álló, elegyes, idős állományrészeket is tartalmazó, vegyes korú erdők kialakításával és fenntartásával. Ennek természetvédelmi szempontból legkedvezőbb módja az arra alkalmas állományokban a folyamatos erdőborítás biztosítása. A vágásos üzemmódban kezelt erdők esetében is javasolt a minél kisebb összefüggő vágásterületek kialakítása, illetve a fokozatos felújítógátások minél hosszabb idő alatt (minimum 15 év) történő végrehajtása. Az erdőnevelési munkák és az előhasználatok során minden esetben javasolt az elegyfafajok segítése. A jól működő erdei ökoszisztéma biztosításához elengedhetetlen a megfelelő mennyiségű és minőségű (honos fajú, lehetőleg 25 cm-nél vastagabb törzsátmérőjű) holtfa jelenlétének biztosítása. Javasolt az élőhelytípusnak megfelelő cserje- és gyepszint megővése, cserjés erdőszegélyek kialakítása, az idős, böhöncös vagy odvasodó faegyedek kímélete. Az inváziós fajok további térhódítását javasolt megakadályozni, kísérletet kell tenni visszaszorításukra. Törekedni kell az élővilág lehető legkisebb zavarásával járó, kíméletes erdészeti technológiák alkalmazására.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény vonatkozó rendelkezései

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

körzeti erdőterv

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás javaslat	Megjegyzés
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.	
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és	

	véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.	
E32	Örökerdő üzemmódra való áttérés.	Az arra alkalmas állományokban.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vontatószalagos közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.	
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok	

	ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység élőhelytípusaiban a természetszerű fajösszetételű és szerkezetű erdők kialakítása és fenntartása érdekében természetközeli gazdálkodás folytatása a hosszú távú cél, melynek elérése érdekében, amennyiben erre lehetőség nyílik, pályázati források kihasználása javasolt.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységet alkotó erdők jó fafajkészletűek, részben felismerhető természetes vegetációs egységek képviselői, melyek egyben jelölő élőhelytípusok is. A fennmaradó jellegtelen ültetett állományok megfelelő gazdálkodással jó természetességi állapotba hozhatók. A javasolt kezelési módok alkalmazásával az összes állomány esetében eredményesen hátráltatható a területen jelenlévő inváziós fajok terjedése, ideális esetben ezek eliminálhatók is, így a természetesség tovább javulhat. A honos fajokból álló, de homogén, természetidegen szerkezetű állományok az erdők ökológiai szerepének betöltésére jelen állapotukban kevésbé alkalmasak, de természetességük javításával stabilabb, és természetvédelmi szempontból értékesebb élőlényközösségek kialakulása válik lehetővé.

KE-3 Tájidegen és elegyes faállományok

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: Tájidegen és elegyes faállományok

Akácok és vörös tölgyesek monodomináns vagy elegyes, illetve erdei és vörösfenyő honos fajokkal elegyes állományai, ritkán fekete dió elegyetlen vagy elegyes állományai tartoznak a kezelési egységbe. Alacsony természetességi értékű, erősen leromlott állapotú erdőterületek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

Érintett ANÉR élőhelyek:

RDa - Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők

RDb - Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

S1 - Ültetett akácok

S3 - Egyéb tájidegen lombos erdők

S6 - Nem őshonos fafajok spontán állományai

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

erdei béka (*Rana dalmatina*)

közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*)

rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*)

közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*)

fehérszélű törpedenevér (*Pipistrellus kuhlii*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az idegenhonos állományok szerkezetátalakítása az elsődleges természetvédelmi cél ebben a kezelési egységben. A fajösszetételen túl az erdők szerkezetének természetességét is növelni szükséges az egyszintű erdők többszintessé tétele, a termőhelyi adottságoknak megfelelő, természetes szerkezetű és fajösszetételű állományok fokozatos kialakítása által. Az őshonos fajok egyedeinek védelmét javasolt biztosítani minden korosztályban, az előhasználatok során a fakitermelések lehetőleg ne érintsék az őshonos fajok egyedeit, véghasználatkor pedig hagyásfaként maradjanak vissza a területen. Ahol a természetes aljnövényzet még kevésbé degradálódott, javasolt ügyelni a lehető legkisebb mértékű bolygatására.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról
körzeti erdőterv

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás javaslat
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fajok eltávolítása.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E51	Felújítás tájhoz fajokkal, illetve célállománnyal.
E54	Idegenhonos fajú faállomány szerkezetátalakítása.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtürelésnek megfelelő elegyfajok biztosítása.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megővése.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fajú erdők véghasználata során a tájhoz fajok egyedeinek megővése (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E71	A tűzpásztacon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjedő növényfajok visszaszorítása.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeknek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó idegenhonos erdőállományok kitermelésekor törekedni kell a szerkezetátalakításra fajcsere útján. Az agresszíven terjedő akác átalakítása és a bálványfa eltávolítása is jelentős költségekkel jár, melyet lehetőség szerint pályázati forrásból érdemes fedezni.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Elsődleges cél a tájhonos élőhelyek rekonstrukciója, a fafajcsere a környező értékes területek idegenhonos fajokkal való fertőződésének megelőzése érdekében is fontos. Az idegenhonos fafajú erdőállományok a természetes, őshonos állományok számára is alkalmas termőhelyeken tenyésznek. Visszaszorításuk legjobb módja a véghasználatot követő szerkezetátalakítás, illetve az előhasználatok során az őshonos fajok egyedeinek kímélete. A tájidegen ültetvények az erdők ökológiai szerepének betöltésére kevésbé alkalmasak. Természetességük növelésével növekszik faji diverzitásuk is, stabilabb, és természetvédelmi szempontból értékesebb élőlényközösségek kialakulása válik lehetővé.

KE-4 Egyéb területek

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: Másodlagos fátlan területek

A terület út és vasúthálózata, erdészház, illetve kifejezetten gyomos magaskórós és vadföld tartozik a kezelési egységbe.

Az ide sorolt részek a terület egészéhez képest igen kis kiterjedésűek. A természetvédelmi szempontból fontos és értékes élőhelytípusoktól való gyökeres különbözőségük, zavart jellegük miatt természetvédelmi szempontból másodlagos területek. A közlekedési infrastruktúra a mozgásban lévő állatokat veszélyeztetheti.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet

T10 - Fiatal parlag és ugar

U4 - Telephelyek, roncsterületek

U11 - Út- és vasúthálózat

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Erősen degradált fátlan és vegetáció nélküli, csupasz területek, melyek egyes inváziós lágyszárúaknak jelenthetnek kiindulópontot a terjedéshez. Mivel azonban mára ezen fajok megtelepedése, elterjedése jobbra megtörtént, az ide tartozó részek kezelésének legfontosabb irányelve a teljes elgyomosodás megelőzése. A területet érintő infrastrukturális elemek és gazdasági létesítmények esetleges fejlesztése során minden esetben egyedi eljárás és a természetvédelmi kezelővel való előzetes egyeztetés szükséges. Törekedni kell arra, hogy az üzemelés vagy az esetleges karbantartási munkák, felújítások során a bolygatott területek ne növekedjenek, további degradáció ne jelentkezzen, a gyomosodást célszerű visszaszorítani. Javasolt a vegyszerhasználat, és a környezetre veszélyes szerek és technológiák alkalmazásának minimalizálása. A területhasználat során fontos a környező, értékes élőhelyek zavarásának minimalizálása. A vadföld esetében a vadlegelőként való használat természetvédelmi szempontból kedvezőbb a rendszeres talajbolygatással járó szántásnál.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény vonatkozó rendelkezései.

b) Javasolt előírások:

Kód	kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.	Vadföld és mezsgyék esetében.
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.	
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.	Vagy virágzás előtti kaszálás.
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.	

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukció a területen található valamely épület, vonalas létesítmény stb. megszűnése, felszámolása esetén válhat szükségessé. Ilyen esetben a terület rekultivációjára, az inváziós fajok megtelepedésének vagy terjedésének megakadályozására, a természetszerű állapot helyreállítására kell törekedni.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Fátlan, egyben igen jelentősen degradált, illetve többnyire állandó zavarás alatt álló vagy mesterséges burkolatú területek, melyek kezelése az infrastruktúra jelleg miatt adott. A kezelési egység jelentősége természetvédelmi szempontból másodlagos, a kezelési javaslatok célja a környező értékes élőhelyek lehető legkisebb mértékű zavarásának biztosítása.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A terület szinte egészét kitevő erdők közel a teljes területen gazdasági erdők. Az élőhelyfejlesztés legfőbb iránya az erdőállományok természetességének javítása. A tájidegen ültetvények esetében a honos és potenciális növényzeti típus – jobbára gyertyános-kocsánytalan tölgyes illetve cseres-tölgyes, ritkábban ligeterdők, bükkösök - kialakítása a megvalósítandó és megcélzott természetvédelmi cél.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Az egyes fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések túlnyomó részben élőhelykezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé.

- **nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)**

A nagy szarvasbogár védelmét elsősorban a tenyészhelyek biztosítása szolgálja. Ennek érdekében javasolt kerülni a tuskók és holtfák eltávolítását. Fontos, hogy az erdőkben legyen elég idős fa, főleg tölgy, amelyek gyökérzete részben már pusztulásnak indult. A lárvák a föld alatt fejlődnek, e miatt a teljes talajelőkészítés sok egyed pusztulásával járhat. A vaddisznó állomány túrásával nagy károkat tud okozni a szarvasbogár populációkban, az állomány csökkentése ebből az okból is indokolt.

- **havasi cincér (*Rosalia alpina*)**

A bükkös élőhelyeken törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok alkalmazására. Védelme érdekében főleg az idős, sérült, részben már elhalt törzseket javasolt megőrizni, elsősorban azokat, amelyek napnak kitett, erdőszéli helyzetben, lécek körül, tisztásokon állnak. Ezt elősegíti a szálaló erdőművelés, a faállomány változatos korcsoportstruktúrájának kialakítása. A sérült vagy holt faegyedek kijelölése és megkímélése az elő- és véghasználatok során egyaránt fontos. A havasi cincér állományát leginkább az gyéríti, ha a kivágott bükkötörzseket a rajzás idejéig (júliusig) az erdőben hagyják, és csak azután szállítják el: ekkor ugyanis a nőtények a kivágott törzsekre petéznek, de a peték vagy a kikelő lárvák az elszállítás után megsemmisülnek. A kitermelt fát ezért tél végén vagy tavasszal javasolt elszállítani, Amennyiben ez nem megoldható, a helyszínen árnyékos helyen javasolt tárolni a rönköket.

- **nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)**

A nagy hőscincér védelme érdekében főleg az idős tölgyfák megőrzése szükséges, elsősorban azoké, amelyek napnak kitett, erdőszéli helyzetben, lécek körül, tisztásokon állnak. A szálaló erdőművelés, a faállomány változatos korcsoportstruktúrájának kialakítása ezt elősegíti. Fontos a folyamatos erdőborítás, és vele a hagyásfák, tanúfák meghagyása, hogy a hőscincérállomány térbeli és időbeli folytonossága biztosítva legyen. A nagy hőscincér tipikus esernyőfaj: a hőscincéres fákban erőteljes az odvasodás, ami nem csupán más szaproxilofág bogárfajoknak, de madaraknak és kisemlősöknek is kedvez.

- **skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)**

Hasonlóan a nagy szarvasbogárhoz, ennek a fajnak is a védelmét elsősorban a tenyészhelyek biztosítása szolgálja. Ennek érdekében javasol kerülni a tuskók és holtfák eltávolítását. Fontos a kezelt erdőkben a hagyásfák és tanúfák megőrzése. Lékek kialakítása az erdőkben előnyös a szaproxilofág fajok számára.

- **díszes tarkalepke (*Euphydryas matura*)**

Az európai természetvédelem szempontjából kiemelten fontos faj. Állománya Nyugat- és Közép-Európában radikálisan lecsökkent az elmúlt időszakban. A díszes tarkalepke helyhez kötött, bonyolult életciklusú faj. A párzás, a peterakás, a fiatal hernyók táplálkozása az erdő szegélyén, az alacsony lombkoronaszintben vagy a cserjeszintben zajlik, ezért fontos a természetes erdőszegélyek kialakítása és megfelelő védelme a faj fennmaradása szempontjából. Az avarszint, mint búvóhely (átnyaralás, áttelelés), és a gyepszint mint újabb táplálkozóhely megóvása szintén fontos.

Az élőhelyek megőrzésére, lehetőleg táj-szintű léptékben kell törekedni, mert csak ez kompenzálja a fajra jellemző erős, természetes populáció-ingadozásokat, amelyek a faj összetett és bonyolult életciklusából következnek.

- **nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)**

Annak érdekében, hogy megfelelő számú szálláshely és táplálkozóterület álljon rendelkezésre, a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási módszerek alkalmazása, a természetes erődinamikai folyamatok térnyerésének elősegítése, és az erdők természetességének fokozása szükséges. A faj élőhelyéül szolgáló idős keményfás erdőkben a tarvágás és az egyéb nagyterületű véghasználatok, fokozatos felújítógátások kerülése javasolt. Az erdőlakó denevérek szempontjából kiemelten fontos erdőrészekben (idős tölgyes, bükkös állományok), de legalább a denevérek ismert szálláshelyein, az esetleges fakitermelések augusztus 15. és október 31. közötti elvégzésével elkerülhető a kölykezőkolóniák, illetve a telelőcsoportok elpusztulása. A faj megtelepedését és hosszú távú fennmaradását szolgáló holtfák meghagyása, illetve az odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése feltétlenül indokolt. A kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni, és csak abban az esetben használni, ha ez elkerülhetetlen, mivel így a táplálékbázis megőrizhető. Az ismertté váló szálláshelyeinek 50 méteres körzetében őshonos fafajok tekintetében nem javasolt a fakitermelés annak érdekében, hogy a kolóniák háborítatlansága biztosítható legyen. A faj élőhelyein kerülendő a lábon száradt, félig kiszáradt és odvas faegyedek kitermelése a nevelővágások, egyéb termelések, és egészségügyi gyérítések során.

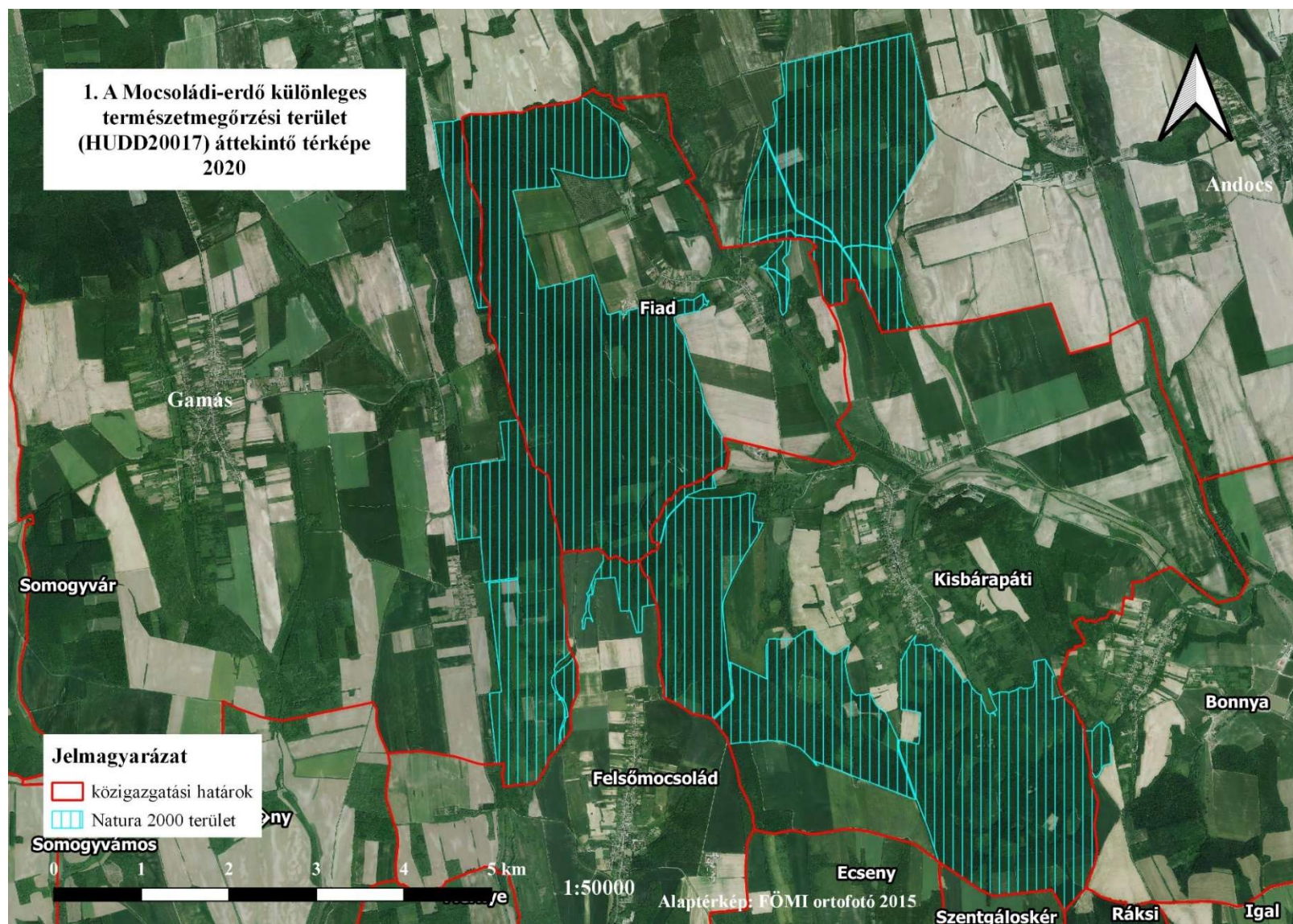
3.2.4. Kutatás, monitorozás

A jelen munka elkészítéséhez elvégzett élőhely-térképezést és széles körű zoológiai és botanikai felméréseket a fenntartási terv felülvizsgálatai előtt, 10-15 évente célszerű újra elvégezni. A jelölő fajok és élőhelyek tekintetében minimálisan hatévente (a közösségi

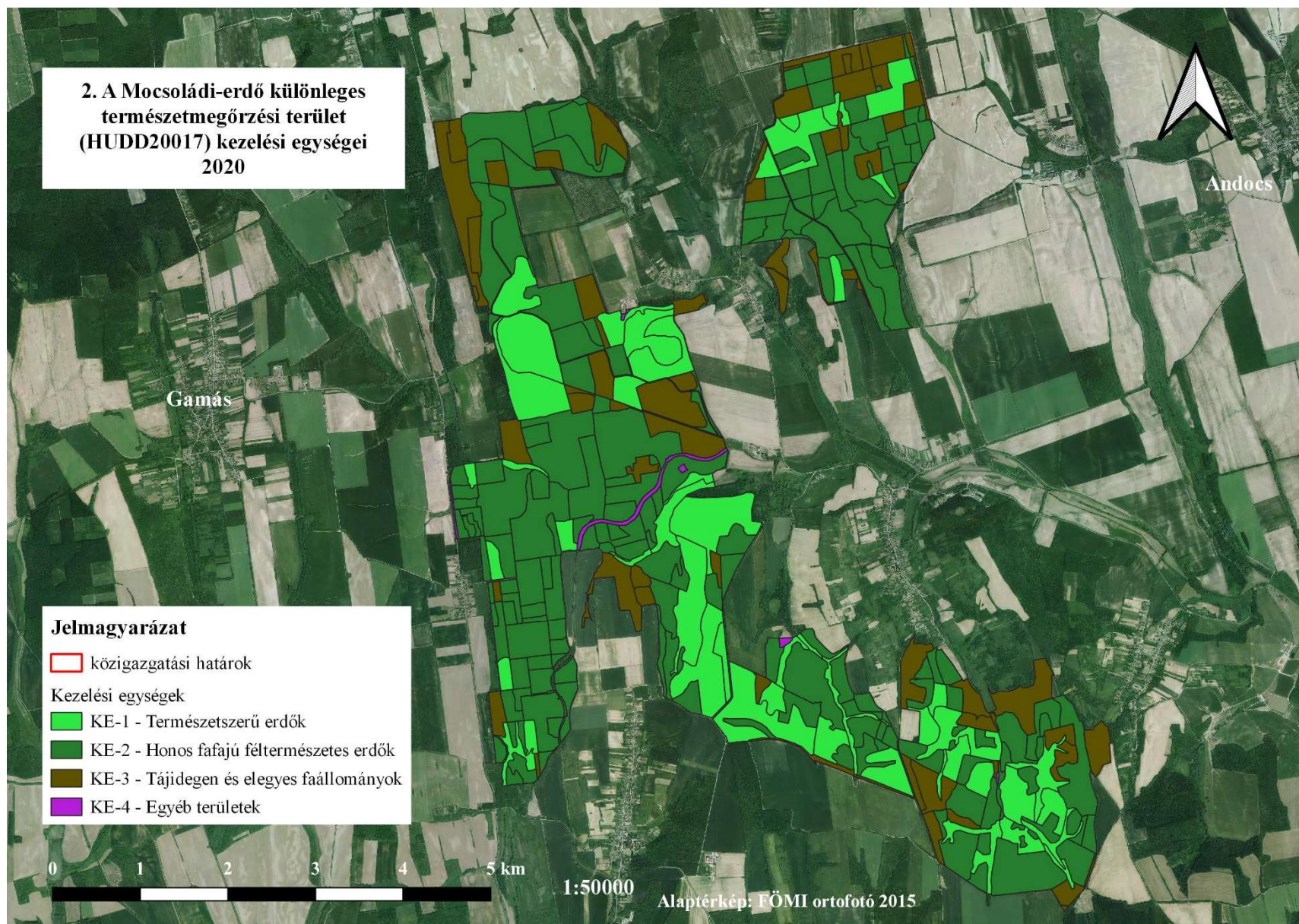
jelentőségű fajokról és élőhelyekről az Európai Unió felé benyújtandó jelentések periódusainak megfelelően) el kell végezni az állományok és területek felmérését.

Az özönnövényekre vonatkozóan NBmR szerint, az élőhelytérképezéshez kapcsolódóan javasolt minimálisan adatot gyűjteni.

3.2.5. Mellékletek

Táblázat: Az egyes kezelési egységek által érintett helyrajzi számok és erdőrészek összesítő táblázata

(Az érintett helyrajzi számok és erdőrészek leválogatása térinformatikai módszerekkel történt. Mivel az élőhelyek – és így a kezelési egységek – nem követnek erdő- vagy földrészelethatárokat, a leválogatásban kisebb hibák előfordulhatnak.)

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület [ha]	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
KE-1	Természetszerű erdők	651,69	Andocs, 0101/, 0102/, 099/, Felsőmocsolád, 0218/7, Fiad, 025/a, 025/b, 026/, 027/, 028/, 030/2, 030/3, 031/, 032/, 033/, Gamás, 027/a, 027/c, 038/5a, 038/5b, 038/5c, 038/5f, 039/1, 042/a, 045/4a, 045/4b, 045/4c, 045/6, 045/7, 045/8a, 045/8b, 045/8c, 045/8d, Kisbárapáti, 0103/a, 0103/b, 0103/c, 0106/, 0119/4, 0126/a, 0126/c, 0139/, 0140/, 0141/a, 0141/b, 0176/a, 0176/b, 0177/, 0179/	Andocs, 22C, 22D, 22NY, 23C, 23D, 23NY, 24A, 24B, 24D, 24E, 24F, 24NY, 25C, 25D, 25E, 25H, 25I, 25NY, 26F, 26G, 26H, 26J, 26K 1, 26K 2, 26NY 3, 27A, 27NY, 28B, 28C, 28NY, 30D, 30NY, Felsőmocsolád, 4C, 4D, 4E, 5D, 5E, Fiad, 11B, 11E, 11NY, 12A, 12B, 12C, 12NY 1, 13E, 13F, 13H, 13I, 13J, 13M, 13NY 2, 4B, 4C, 4F, 4NY 1, 4NY 2, 5B, 5C, 5D, 5E, 5F, 5H, 5NY 2, 5ÚT, 6A, 6B, 6C, 6D, 6E, 6F, 6G, 6H, 6NY 1, 6NY 2, 6ÚT, 7C, 7D, 7H, 7L, 7NY 2, 7ÚT, 8C, 8D, 8E, 8F, 8NY, 8TI 1, 8ÚT, 8VF 1, 9A, 9C, 9D, 9I, 9NY 1, 9NY 2, 9ÚT, Gamás, 12A, 12E, 17A, 17B, 17D, 17G, 17H, 17I, 17K, 17NY, 17ÚT, 18A, 18NY 1, 18NY 2, 19C, 20E, 20F, 20NY, 22A, 22NY 1, 23A, 23B, 23C, 23D, 23E, 23NY, 25D, 25H, 26E, 26F, 26G, 26I, 26J, 26K, 26NY, Kisbárapáti, 10A, 10B, 10C, 10D, 10E, 10G, 10H, 10I, 10J, 10NY, 11A, 11B, 11C, 11CE, 11D, 11E, 11F, 11G, 11NY, 12A, 12B, 13A, 13ÚT, 14A, 14B 1, 14C, 14D, 14F, 14G, 14H, 14I, 14J, 14K, 14L, 14M, 14NY, 14P, 14ÚT, 15A, 15B, 15C, 15CE, 15D, 15E, 15F, 15G, 15H, 15I, 15J, 15K, 15L, 15NY, 15ÚT, 16B, 16C, 16D, 16E, 16F, 16G, 16H, 16I, 16NY 1, 16NY 2, 16ÚT, 17A, 17B, 17C, 17D, 17F, 17G, 17H, 17I, 17J, 17K, 17N, 17NY 1, 17NY 2, 17ÚT, 1A 2, 1B, 1C, 1D, 1E, 1F, 1G, 1H, 1I, 1J, 1K, 1NY, 20C, 22C, 22D, 22E, 22NY 1, 23A, 23B, 23C, 23D, 23E, 23F, 23G, 23NY, 2A, 2B, 2C, 2D, 2F, 2G, 2H, 2NY, 3A, 3B, 3C, 3D, 3E, 3NY, 4A, 4B, 4C, 4D, 4E, 4G, 4H, 4NY, 5A, 6A, 6B, 6C, 6D, 6E, 6F, 6G, 6H, 6NY 1, 6NY 2, 7A, 7B, 7C 1, 7D, 7E, 7F, 7G, 7H, 7I, 7NY 1, 7NY 2, 7VF, 8A, 8B, 8C, 8E, 8F, 8G, 8H, 8NY, 9A, 9B, 9C, 9D, 9E, 9F, 9G, 9H, 9I, 9J, 9NY

KE-2	Honos fafajjú féltermészetes erdők	1430,15	<p>Andocs, 0101/, 0102/, 096/, 099/, Bonnya, 083/2, Felsőmocsolád, 0218/7, Fiad, 05/3, 025/a, 026/, 027/, 028/, 029/, 030/3, 030/4, 031/, 032/, 033/, 034/, 035/2, 06/a, Gamás, 027/a, 027/b, 027/c, 0378/, 0379/1, 038/3, 038/4, 038/5a, 038/5b, 038/5c, 038/5d, 038/5f, 038/5g, 038/6, 038/7, 0383/2, 039/1, 039/2, 042/a, 042/b, 042/c, 044/, 045/10, 045/4a, 045/4b, 045/4c, 045/7, 045/8a, 045/8b, 045/8c, 045/8d, 045/9, Kisbárapáti, 0101/, 0102/, 0103/a, 0103/b, 0103/c, 0105/, 0106/, 0108/, 0119/1, 0119/3, 0119/4, 0126/a, 0126/b, 0139/, 0140/, 0141/a, 0141/b, 0142/, 0143/, 0176/b, 0177/, 0179/, 098/</p>	<p>Andocs, 17G, 17H, 22A, 22B, 22C, 22D, 22E, 22NY, 23B, 23C, 23D, 23E, 23NY, 23TI, 24A, 24B, 24C, 24D, 24E, 24F, 24G, 24H, 24I, 24J, 24K, 24L, 24NY, 25B, 25D, 25F, 25H, 25NY, 26A, 26B, 26C, 26D, 26E, 26F, 26G, 26H, 26I, 26K 1, 26K 2, 26NY 1, 26NY 2, 27A, 27B, 27C, 27D, 27E, 27F, 27NY, 28A, 28B, 28C, 28D, 28E, 28NY, 29A, 29B, 29C, 29D, 29E, 29NY, 30A, 30B, 30C, 30D, 30NY, 31A, 31B, 31C, 31D, 31E 1, 31E 2, Bonnya, 1A, Felsőmocsolád, 4A, 4D, 4E, 5E, 5F, Fiad, 10A, 10B, 10C, 10D, 10E, 10F, 10G, 10H, 10I, 10J, 10NY, 11A, 11B, 11C, 11D, 11E, 11F, 11G, 11H, 11NY, 12A, 12B, 12C, 12D 1, 12D 2, 12E, 12NY 1, 12NY 2, 13A, 13B, 13C, 13CE, 13D, 13E, 13F, 13G, 13H, 13I, 13J, 13K, 13L, 13M, 13N, 13NY 1, 13NY 2, 13O, 13P, 15A, 1A, 1B, 1C, 1D, 1E, 1F, 1NY, 1ÚT, 2A, 2B, 2C, 2D, 2E, 2NY 1, 2NY 2, 3A, 3B, 3C, 3D, 3E, 3H, 3I, 3J, 3K, 4A, 4B, 4C, 4D, 4E, 4F, 4G, 4H, 4NY 1, 5A, 5B, 5C, 5E, 5F, 5G, 5H, 5NY 1, 5NY 2, 5ÚT, 6D, 6NY 2, 6ÚT, 7A, 7B, 7C, 7D, 7E, 7F, 7G, 7H, 7I, 7J, 7NY 1, 7NY 2, 7NY 3, 7ÚT, 9B, 9C, 9D, 9E, 9F, 9G, 9I, 9ÚT, Gamás, 12C, 12E, 12F, 13K, 13M, 15D, 16A, 16B, 16C, 16D, 16H, 17E, 17F, 17G, 17H, 17NY, 18A, 18B, 18C, 18NY 1, 18NY 2, 19A, 19B, 19C, 19D, 19E, 19NY, 20A, 20B, 20C, 20D, 20E, 20F, 20NY, 21A, 21B, 21C, 21D, 21E, 21F, 21G, 21H, 21I, 21J, 21NY, 22A, 22B, 22C, 22CS 2, 22D, 22E, 22F, 22G, 22NY 1, 22NY 2, 23A, 23B, 23C, 23D, 23E, 23F, 23NY, 24A, 24B, 24C, 24D, 24E, 24F, 24NY, 25A, 25B, 25C, 25D, 25E, 25F, 25G, 25H, 25NY 1, 25NY 2, 25NY 3, 26B, 26C, 26D, 26E, 26F, 26G, 26H, 26J, 26K, 26NY, Kisbárapáti, 10A, 10C, 10E, 10F, 10G, 10H, 10I, 10J, 10K, 10NY, 11A, 11B, 11D, 11E, 11F, 11G, 11NY, 12A, 12B, 13A, 13B, 13C, 13D, 13E, 13ÚT, 14A, 14B 1, 14B 2, 14D, 14E, 14G, 14H, 14I, 14J, 14K, 14L, 14M, 14N, 14NY, 14O, 14P, 14ÚT, 15A, 15B, 15C, 15CE, 15D, 15E, 15F, 15G, 15H, 15I, 15J, 15K, 15L, 15NY, 15TN, 15ÚT, 16A, 16B, 16C, 16D, 16E, 16F, 16G, 16H, 16I, 16NY 1, 16NY 2, 16ÚT, 17A, 17B, 17C, 17D, 17E, 17F, 17H, 17I, 17J, 17K, 17L, 17N, 17NY 1, 17NY 2, 17NY 3, 17ÚT, 1B, 1C, 1E, 1G, 1H, 1NY, 21A, 21B, 21C, 21F, 21G, 21H, 22A 2, 22B, 22C, 22D, 22E, 22F, 22G, 22NY 1, 22NY 2, 23A, 23B, 23C, 23D, 23E, 23F, 23G, 23NY, 24A, 24D, 2A, 2B, 2C, 2D, 2E, 2F, 2G, 2H, 2NY, 2TN, 3A, 3B, 3D, 3NY, 4A, 4B, 4C, 4D, 4E, 4F, 4G, 4NY, 5A, 6B, 6C, 6D, 6E, 6F, 6NY 1, 7A, 7B, 7C 1, 7C 2, 7D, 7E, 7F, 7I, 7J, 7NY 1, 7NY 2, 7VF, 8A, 8B, 8C, 8D, 8E,</p>
------	--	---------	--	---

				8F, 8G, 8H, 8NY, 9A, 9B, 9C, 9D, 9E, 9F, 9G, 9H, 9I, 9J, 9NY
KE-3	Tájidegen és elegyes faállományok	486,54	Andocs, 0101/, 0102/, 099/, Bonnya, 083/2, Felsőmocsolád, 0218/7, Fiad, 03/5, 020/5d, 025/a, 026/, 027/, 028/, 029/, 030/3, 031/, 032/, 033/, 034/, 035/1, 035/2, 06/a, 06/b, Gamás, 027/a, 027/b, 027/c, 0376/2, 0377/, 0378/, 0379/1, 038/5a, 0383/2, 0384/1, 042/a, 045/8a, 045/8b, 045/8c, 045/8d, Kisbárapáti, 0101/, 0102/, 0103/a, 0103/b, 0103/c, 0104/, 0105/, 0106/, 0107/, 0108/, 0119/1, 0119/3, 0119/4, 0126/a, 0126/b, 0126/c, 0134/b, 0139/, 0140/, 0141/a, 0179/, 097/, 098/	Andocs, 22A, 22B, 22C, 22D, 22E, 22NY, 23A, 23B, 23C, 23D, 23E, 23F, 23NY, 23TI, 24B, 24C, 24D, 24E, 24F, 24G, 24H, 24J, 24K, 24L, 24NY, 25B, 25D, 25E, 25F, 25I, 25NY, 26A, 26E, 26G, 26H, 26I, 26J, 26K 1, 26K 2, 26NY 1, 26NY 3, 28B, 28NY, 29B, 29C, 29D, 29NY, 30NY, Bonnya, 1A, 1B, 1C, Felsőmocsolád, 4A, 4B, 4C, 4D, 4E, 4F, 4G, 4H, 5F, Fiad, 10B, 10C, 10D, 10H, 10J, 10NY, 11A, 11E, 11NY, 13D, 13M, 14CE, 14D, 14E, 15A, 15B, 15G, 1A, 1B, 1C, 1D, 1E, 1NY, 2C, 2D, 2NY 1, 2NY 2, 3A, 3B, 3F, 3G, 3H, 3I, 3J, 4B, 4C, 4D, 4F, 4H, 4NY 1, 5A, 5F, 5G, 5NY 1, 5NY 2, 6C, 6D, 6NY 2, 7B, 7C, 7E, 7F, 7G, 7H, 7I, 7K, 7L, 7NY 2, 7ÚT, 8C, 8F, 9A, 9B, 9D, 9E, 9F, 9G, 9H, 9NY 1, 9NY 2, 9ÚT, Gamás, 15A, 15B, 15C, 15D, 16A, 16B, 16C, 16D, 16E, 16F, 16G, 16H, 17D, 17E, 17F, 17G, 17H, 17K, 17NY, 22E, 22G, 22NY 2, 26A, 26B, 26C, 26G, 26J, 26K, 26NY, Kisbárapáti, 10A, 10B, 10C, 10D, 10E, 10F, 10H, 10I, 10J, 10K, 10NY, 11CE, 11D, 11E, 11NY, 12A, 13A, 13B, 13C, 13D, 13ÚT, 14C, 14D, 14E, 14F, 14G, 14H, 14K, 14L, 14N, 14NY, 14O, 15A, 15CE, 17F, 17H, 17I, 17J, 17M, 17N, 17NY 1, 17ÚT, 21A, 21B, 21C, 21D, 21E, 21F, 21G, 22A 2, 22A 3, 22B, 22C, 22E, 22F, 22G, 22NY 1, 22NY 2, 23A, 23B, 23E, 23F, 23G, 23NY, 24A, 24B, 24C, 24D, 2C, 2D, 2F, 2G, 3A, 3NY, 5A, 6B, 6E, 6F, 6G, 6H, 6NY 1, 7A, 9B, 9G, 9I, 9J,
KE-4	Egyéb területek	18,72	Felsőmocsolád, 0218/8, Fiad, 025/a, 025/b, 025/c, 026/, 027/, 028/, 029/, 030/3, 030/4, 031/, 032/, 033/, Gamás, 038/4, 038/5c, 038/5d, 038/6, 038/7, Kisbárapáti, 0103/a, 0106/, 0126/a, 0126/c, 0141/a, 0141/b	Fiad, 10D, 10NY, 12C, 12D 1, 12D 2, 12NY 2, 13A, 13C, 13CE, 13D, 13E, 13F, 13G, 13K, 13L, 13N, 13NY 1, 13NY 2, 13P, 1C, 1D, 1ÚT, 4D, 4E, 4NY 1, 5A, 5B, 5C, 5D, 5E, 5F, 5G, 5H, 5NY 1, 5NY 2, 5ÚT, 6E, 6F, 6NY 1, 6NY 2, 6ÚT, 7A, 7C, 7D, 7L, 7NY 2, 7ÚT, 8C, 8D, 8F, 8TI 1, 8ÚT, 8VF 1, 9B, 9C, 9D, 9E, 9F, 9G, 9H, 9I, 9NY 1, 9NY 2, 9ÚT, Gamás, 12C, 12F, 13K, 18A, 19A, 19D, 19NY, Kisbárapáti, 15A, 15C, 15CE, 15ÚT, 7A, 7VF

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület a Mocsoládi-erdő (HUDD20017) különleges természetmegőrzési terület, így alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet intézkedései az irányadók.

A tervezési terület teljes egésze része az Országos ökológiai hálózatnak is, magterületként (ld. 1.6. fejezet).

Az erdőket magán-erdőgazdálkodók és állami tulajdonú erdőgazdálkodó (SEFAG Zrt.) használják.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fent összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2023-tól indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan jogcím elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetők el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 jogcím mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrésztlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírás csoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítás) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A II. pillérből (Vidékfejlesztési támogatások) a területen elsősorban az alábbiaknak lehet relevanciájuk:

1.) Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések, csak igénylés esetén járnak (az állami szervezetek kivételével-, a következő jogcímen:

– A 269/2007. (X. 18.) Korm. sz. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a Natura 2000 területek gyepeire vonatkozóan, ezért a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe: VP4-12.1.1-16 - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

– A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészt területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a magánkézben levő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől a faállomány korától és összetételétől függ: VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések.

2.) Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások közül költségvetési ciklus végéhez közeledve pillanatnyilag kevés a még nyitott pályázat, a következők érhetők el a területen (az állami szereplők kivételével):

VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

VP5-8.5.1.-17 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása

VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések

VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése

VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Az erdőterületek vonatkozásában a jelenlegi támogatási rendszer szinte kizárólag magán erdőgazdálkodók számára elérhető. Ennek következtében a területen legnagyobb arányban előforduló állami tulajdonú erdőkben a Natura 2000 elvárásokkal összhangban levő természetvédelmi célok érvényesítéséhez szükséges rendszeres anyagi támogatás nem érhető el, csak pályázati úton szerezhető eseti támogatás. Szükséges lenne ezért olyan támogatási konstrukciókat is kidolgozni, amelyek az állami erdők természetvédelmi szemléletű kezelését ösztönzik. A magánerdők esetében a kompenzáció akkor lehet eredményes, ha mértéke a pusztán gazdasági szempontú hasznosításból származó nyereséggel összevethető, valamint ha a jogosultság feltételrendszere a jelenleginél pontosabban, területspecifikusan van meghatározva.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre vonatkozóan nincs tudomásunk jelenleg futó pályázatról.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre vonatkozóan egyéb javaslat nem merült fel.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A célcsoportok elérésére alkalmas kommunikációs elemeket a tervezési munkához és a kommunikáció céljaihoz igazodva választottuk ki.

Az érintett államigazgatási szervek, hatóságok, önkormányzatok, tulajdonosok, gazdálkodók, területhasználók, gazdálkodói érdekképviselői szervek, civil szervezetek vagy hivatali kapun, vagy postai úton és/vagy e-mailben kaptak értesítést az egyeztetési dokumentációval kapcsolatban. A tervet mindenki számára hozzáférhetővé tettünk a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, valamint az érintett önkormányzatok honlapjain elektronikus formában. A terület többségi vagyongazdálkodója és erdőgazdálkodója (SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt.) számára az egyeztetési dokumentáción felül a megalapozó munkarészeket, a biotikai alapadatokat és az élőhelytérkép szerkeszthető változatát is hozzáférhetővé tettük.

A koronavírus terjedése miatt bevezetett korlátozásokra tekintettel, a tömeges megbetegedést okozó humán járvány megelőzése érdekében a fenntartási terv nyilvános fórumon való bemutatására és megvitatására nem került sor, a véleményezési eljárás lefolytatása személyes találkozók nélkül zajlott. A személyes egyeztetés és információnyújtás érdekében ügyintézőnk telefonos elérhetőségét biztosítottuk az érdekeltek számára.

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Weboldal feltöltése aktuális információkkal és az egyeztetési dokumentumokkal. A terv az egyeztetés megkezdése óta mindenki számára elérhető a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság honlapján.

Érintettek tájékoztatása levélben, hivatali kapun, postai úton vagy e-mailben történő megkereséssel: a következő fejezetben felsorolt címzettek számára a tájékoztató és a dokumentáció kiküldésre került.

Önkormányzati közzététellel is hozzáférhetővé tettük az egyeztetési dokumentációt, minden érintett önkormányzat honlapján hirdetésként megjelent a fenntartási terv tervezete és az egyeztetésről szóló tájékoztató.

Telefonos egyeztetéseket folytattunk az érdeklődőkkel (jellemzően magántulajdonosokkal és bérlőkkel) a terv részleteiről.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettje	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma		
írásos értesítés (levél, e-mail)	Hatóságok	Somogy Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Természetvédelmi Osztály	2021.06.29.	22 db értesítő és meghívó		
		Somogy Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály				
		Baranya Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság				
	Önkormányzatok	Andocs Község Önkormányzata			2021.06.29.	5 db írásos észrevétel
		Bonnya Község Önkormányzata				
		Felsőmocsolád Nagyközség Önkormányzata				
		Fiad Község Önkormányzata				
		Gamás Község Önkormányzata				
		Kisbárapáti Község Önkormányzata				
	Tulajdonosok és kezelők	Balatonfelvidéki Nemzeti Park Igazgatóság			2021.06.29.	5 db írásos észrevétel
		SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt.				
		Felsőmocsoládi "REZULA" Erdőbirtokossági Társulat				
		Kisbárapáti-Marinka Erdőbirtokossági Társulat				
		BONNYA Erdőbirtokossági Társulat				
		Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság				
		Magántulajdonosok				
	vadgazdálkodók	Bonnyai Vadásztársaság Egyesület			2021.06.29.	5 db írásos észrevétel
		Lánka Vadásztársaság Egyesület				
		Karádi Mg. Zrt				
	érdek-képviselési	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Somogy Megyei Igazgatóság			2021.06.29.	5 db írásos észrevétel

	szervek			
	civil természetvédelmi szervezetek	Somogy Természetvédelmi Szervezet		
		Dél-Balaton Természetvédelmi Egyesület		
webes közzététel	valamennyi célcsoport	nyilvános		n.a.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Vélemény adó érintett szervezet/személy	Vélemény	Vélemény kezelése, indoklás
SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt. 2021.08.26.	Kiegészítéseket, illetve pontosításokat javasol a KE-1 és KE-2 kezelési egységek kezelési javaslataihoz (E32, E33, E36) Felhívja rá a figyelmet, hogy a nyugati pisedenevér fajmegőrzési javaslatai a gyakorlatban nehezen kivitelezhetők, és nehezen összeegyeztethetők több más kezelési javaslattal, a teljes potenciális élőhelyen való alkalmazásuk pedig irreálisan nagy korlátozásokat jelent. A fajvédelem érdekében ezért is fontos a nyugati pisedenevér (és valamennyi jelölő faj) állományainak pontos és rendszeres felmérése, és a biotikai adatok megosztása az erdőgazdálkodóval.	A javasolt módosításokat a tervbe átveztük. (Kivéve az E33 javaslat esetén, mivel a tarvágást a javaslat szerinti természetességű erdőrészekben az Etv. is tiltja.)
Somogy Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Természetvédelmi Osztály 2021.07.21.	A tervben foglaltakkal egyetért, kiegészítő javaslattal nem kíván élni.	-
Balatonfelvidéki Nemzeti Park Igazgatóság 2021.07.01.	A tervben foglaltakkal egyetért, kiegészítő javaslattal nem kíván élni.	-

<p>Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság 2021. 07. 07.</p>	<p>Szakmai észrevételt nem tesz, felhívja rá a figyelmet, hogy a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi és a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény, továbbá a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet szerinti vízgazdálkodási fenntartási tevékenységeinek egymás mellett zavartalanul történő elvégezhetőségét biztosítani kell, az ehhez esetlegesen szükséges egyeztetéseket le kell folytatni.</p>	<p>-</p>
<p>Baranya Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság 2021.08.03.</p>	<p>A tervben foglaltakkal egyetért, kiegészítő javaslattal nem kíván élni.</p>	<p>-</p>

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUDD20017 Mocsoládi-erdő különleges természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUDD20017 Mocsoládi-erdő Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan

természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2021. december „15.”